

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ¹⁾**

z dnia2009 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego

Na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. Nr 67, poz. 756, z 2001 r. Nr 79, poz. 845 oraz z 2002 r. Nr 121, poz. 1037) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 1 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zajęcia realizowane są w klasach V i VI szkół podstawowych, w gimnazjach, zasadniczych szkołach zawodowych, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i w klasach I-III techników, w tym specjalnych, dla dzieci i młodzieży, publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych.”;

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 216, poz. 1591).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1995 r. Nr 66, poz. 334, z 1996 r. Nr 139, poz. 646, z 1997 r. Nr 141, poz. 943, z 1999 r. Nr 5, poz. 32 oraz z 2001 r. Nr 154, poz. 1792.

2) § 3 – 4 otrzymują brzmienie:

„§ 3. Na realizację zajęć w szkołach publicznych przeznaczają się w szkolnym planie nauczania w każdym roku szkolnym – w ramach godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, z późn. zm.³⁾) – w każdej klasie po 14 godzin, w tym po 5 godzin z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców.

§ 3a. Na realizację zajęć w szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych przeznaczają się liczbę godzin nie mniejszą niż liczba godzin przewidziana w § 3 dla szkoły publicznej.

§ 4. 1. Uczeń niepełnoletni nie bierze udziału w zajęciach, jeżeli jego rodzice (prawni opiekunowie) zgłoszą dyrektorowi szkoły w formie pisemnej rezygnację z udziału ucznia w zajęciach.

2. Uczeń pełnoletni nie bierze udziału w zajęciach, jeżeli zgłosi dyrektorowi szkoły w formie pisemnej rezygnację ze swojego udziału w zajęciach.

3. Zajęcia nie podlegają ocenie i nie mają wpływu na promocję ucznia do klasy programowo wyższej ani na ukończenie szkoły przez ucznia.”

§ 2. W roku szkolnym:

1) 2009/2010, uczniowie klas II i III gimnazjum,

2) 2010/2011, uczniowie klas III gimnazjum

- realizują zajęcia edukacyjne „Wychowanie do życia w rodzinie” w ramach zajęć edukacyjnych „Wiedza o społeczeństwie”.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2009 r.

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 137, poz. 1155, z 2003 r. Nr 39, poz. 337 i Nr 116, poz. 1093, z 2004 r. Nr 43, poz. 393, z 2005 r. Nr 30, poz. 252, z 2008 r. Nr 72, poz. 420 oraz z 2009 r. Nr 54, poz. 442.

UZASADNIENIE

Wprowadzenie zmian w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w *sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego* (Dz. U. Nr 67, poz. 756, z późn. zm.) jest konieczne z następujących powodów:

- 1) zaprzestania funkcjonowania dotychczasowych szkół ponadpodstawowych w systemie oświaty;
- 2) dostosowania przepisów do zmienionej podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół;
- 3) dookreślenia warunków uczestnictwa uczniów w zajęciach wychowania do życia w rodzinie.

Uzasadnienie szczegółowe:

1) do § 1 pkt 1 (dot. nowelizowanego § 1 ust. 2)

Konieczność uchylecia w obecnie obowiązujących przepisach rozporządzenia wyrazów „dotychczasowe szkoły ponadpodstawowe” wiąże się z zaprzestaniem funkcjonowania tych szkół w systemie oświaty.

2) do § 1 pkt 2 (dot. nowelizowanych § 3-4)

Zajęcia wychowanie do życia w rodzinie będą prowadzone w szkołach publicznych wyłącznie w ramach godzin przeznaczonych w szkolnych planach nauczania do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, z późn. zm.).

Dotychczas we wszystkich klasach gimnazjum zajęcia wychowania do życia w rodzinie prowadzone były w ramach godzin przewidzianych na realizację przedmiotu „Wiedza o społeczeństwie”. W nowej podstawie programowej kształcenia

ogólnego dla gimnazjów, określonej w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17) w zakresie przedmiotu „Wiedza o społeczeństwie”, nie zostały uwzględnione treści nauczania dotyczące wychowania do życia w rodzinie. Treści te znajdują się w podstawie programowej zajęć edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie. Nowa podstawa programowa określona w ww. rozporządzeniu będzie stosowana w klasach pierwszych gimnazjum począwszy od roku szkolnego 2009/2010.

Uczniowie będą mieli obowiązek uczęszczania na zajęcia edukacyjne wychowania do życia w rodzinie, chyba że ich rodzice (prawni opiekunowie) albo sami pełnoletni uczniowie zgłoszą w formie pisemnej dyrektorowi szkoły rezygnację z udziału w zajęciach. W dotychczasowym stanie prawnym udział uczniów w zajęciach nie był obowiązkowy, a warunkiem uczestnictwa w zajęciach było uzyskanie pisemnej zgody rodziców uczniów niepełnoletnich bądź samych uczniów pełnoletnich.

Praktyka wskazuje, że nieuczestniczenie w zajęciach podejmujących tematykę dotyczącą wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji jest jedną z głównych przyczyn ryzykownych zachowań młodzieży. Wprowadzane w przedmiotowym rozporządzeniu rozwiązanie może przyczynić się do zwiększenia frekwencji uczniów na zajęciach wychowania do życia w rodzinie, poprzez wyeliminowanie sytuacji, w których uczniowie nie uczestniczyli w zajęciach na skutek niedopełnienia formalności. Jednocześnie zachowane zostanie prawo rodziców i pełnoletnich uczniów do odmówienia uczestnictwa w zajęciach.

3) do § 2 (przepis przejściowy)

Konieczność realizacji zajęć wychowania do życia w rodzinie przez uczniów klas II i III gimnazjum w roku szkolnym 2009/2010 oraz przez uczniów klas III gimnazjum w roku szkolnym 2010/2011 w ramach zajęć edukacyjnych „Wiedza o społeczeństwie” wynika z tego, że nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego dla gimnazjów, określona w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego

oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17) wprowadzana będzie stopniowo. Nowa podstawa programowa dla gimnazjów realizowana będzie w klasach I gimnazjum od roku szkolnego 2009/2010, natomiast w pozostałych klasach gimnazjum, do zakończenia cyklu kształcenia w tej szkole, stosuje się dotychczasową podstawę programową kształcenia ogólnego określoną w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458, z późn. zm.). Oznacza to, że nowa podstawa programowa dla gimnazjum będzie stosowana w klasach II gimnazjum począwszy od roku szkolnego 2010/2011, a w klasach III gimnazjum od roku szkolnego 2011/2012.

Zgodnie z dotychczasową podstawą programową kształcenia ogólnego, zajęcia edukacyjne wychowanie do życia w rodzinie w gimnazjum stanowią jeden z trzech modułów przedmiotu „Wiedza o społeczeństwie” i prowadzone są w ramach realizacji treści tego przedmiotu.

Natomiast w szkołach ponadgimnazjalnych zajęcia wychowanie do życia w rodzinie zarówno w dotychczasowej podstawie programowej kształcenia ogólnego, jak i nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego prowadzone są jako odrębne zajęcia „Wychowanie do życia w rodzinie”.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt rozporządzenia został udostępniony na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem rozporządzenia.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie

Rozporządzenie dotyczy uczniów klas V i VI szkół podstawowych, gimnazjów, zasadniczych szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych i klas I-III techników, w tym specjalnych, dla dzieci i młodzieży, publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, a także nauczycieli, dyrektorów szkół, organów sprawujących nadzór pedagogiczny oraz organów prowadzących szkoły.

Obecnie w zajęciach wychowania do życia w rodzinie uczestniczy 64,7 % uczniów szkół podstawowych, 65,4 % - gimnazjów, 37,7 % - liceów ogólnokształcących, 43,7 % - liceów profilowanych, 50,5 % - techników i 43,7 % - zasadniczych szkół zawodowych.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został przekazany do zaopiniowania następującym związkom zawodowym i partnerom społecznym:

- 1) Chrześcijańskiemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność im. ks. Jerzego Popiełuszki”;
- 2) Zarządowi Głównemu Związku Nauczycielstwa Polskiego;
- 3) Sekcji Krajowej Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
- 4) Komisji Krajowej Wolnego Związku Zawodowego „Sierpień 80”;
- 5) Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”;
- 6) Zarządowi Krajowemu Związku Zawodowego Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce;
- 7) Związkowi Zawodowemu Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”;
- 8) Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych;
- 9) Związkowi Zawodowemu „Rada Poradnictwa”;
- 10) Wolnemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność – Oświata”;
- 11) Społecznemu Towarzystwu Oświatowemu;
- 12) Krajowemu Forum Oświaty Niepublicznej;
- 13) Zarządowi Głównemu Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego;

- 14) Krajowemu Porozumieniu Rodziców i Rad Rodziców;
- 15) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Kadry Kierowniczej Oświaty;
- 16) Konfederacji Stowarzyszeń Nauczycielskich;
- 17) Polskiemu Stowarzyszeniu Dyrektorów Szkół;
- 18) Federacji Inicjatyw Oświatowych;
- 19) Fundacji Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego.

Projekt został również przekazany do Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski, Rady Szkół Katolickich, Polskiej Rady Ekumenicznej oraz do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego w dniu 29 kwietnia 2009 r. pozytywnie zaopiniowała projekt.

Uwagi do projektu rozporządzenia zostały zgłoszone przez Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski.

Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski zaproponował utrzymanie dotychczasowego brzmienia § 4 dotyczącego udziału uczniów w zajęciach edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie. Uwaga nie została uwzględniona. Zaproponowana w rozporządzeniu zmiana warunków uczestnictwa w zajęciach ma na celu zapewnienie wszystkim uczniom możliwości udziału w zajęciach i wyeliminowanie sytuacji, w których z przyczyn formalnych uczniowie w zajęciach nie uczestniczyli. Praktyka wskazuje, że nieuczestniczenie w zajęciach podejmujących tematykę dotyczącą wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji jest jedną z głównych przyczyn ryzykownych zachowań młodzieży.

Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego zgłosił propozycję realizacji treści programowych zajęć edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie od IV klasy szkoły podstawowej. Uwaga nie została uwzględniona, gdyż spowodowałoby to dodatkowe skutki finansowe dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, co w obecnej sytuacji finansowej nie jest możliwe.

3. Wpływ rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym budżet

państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Rozporządzenie nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ rozporządzenia na rynek pracy

Rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.